

Energie
akkoord

SER

Het Energieakkoord voor duurzame groei

wat is het en hoe werkt het?

Een aantal eerste successen van het Energieakkoord

- ✓ **Het programma Stroomversnelling levert de eerste energieneutrale (huur)woningen op**

Stroomversnelling is een project van bouwondernemingen en woningcorporaties die in samenwerking met banken, gemeenten en provincies huizen uit de jaren '50 - '70 renoveren. Doel is energiebesparing en comfortverbetering. De renovaties leveren naast minder CO₂-uitstoot veel extra werkgelegenheid op; tot 2020 alleen al 9.000 manjaren door het energieneutraal maken van huurwoningen.
- ✓ **Het kabinet heeft de locaties voor wind op zee aangewezen**

Nog even en dan kan de bouw van windmolens beginnen!
- ✓ **Gedragscode voor windenergie op land geïntroduceerd**

De gedragscode geeft invulling aan de afspraak om omwonenden en andere direct betrokkenen bij nieuwe windenergie-op-landprojecten te betrekken bij de besluitvorming. Kern van de gedragscode is dat omwonenden in een zo vroeg mogelijk stadium bij windprojecten worden betrokken.
- ✓ **Start uitvoering Human Capital Agenda van Topsector Energie**

Doel is vaklieden in hun opleiding 'green skills' bij te brengen.
- ✓ **Green deal stadslogistiek**

Meer dan 50 partijen ondertekenden de 'Green Deal Zero Emission Stadslogistiek'. Doel is om in 2025 de binnensteden te bevoorraden zonder uitstoot van schadelijke stoffen.

OVER HET ENERGIEAKKOORD

Nederland zette op 6 september 2013 een substantiële stap naar een duurzame toekomst. Zevenenveertig organisaties sloten samen met de overheid na negen maanden onderhandelen het [Energieakkoord voor duurzame groei](#). De Sociaal-Economische Raad faciliteerde dit onderhandelingsproces.

Wat zijn de doelen?

De ondertekenaars van het akkoord zetten zich de komende jaren in om de volgende vier doelen te realiseren:

- een besparing van het energieverbruik met gemiddeld 1,5 procent per jaar; oftewel 100 petajoule aan energiebesparing per 2020;
- een toename van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking van 4,5% in 2013 naar 14 procent in 2020;
- een verdere stijging van dit aandeel naar 16 procent in 2023;
- ten minste 15.000 voltijdbanen extra, voor een belangrijk deel in de eerstkomende jaren te creëren.

Daarnaast zijn er op deelterreinen tal van subdoelen geformuleerd.

Waarom een Energieakkoord?

Het Energieakkoord is geen doel op zich. Door fors in te zetten op energiebesparing en hernieuwbare energieopwekking wordt Nederland minder afhankelijk van kolen, olie en gas. Dit zijn fossiele bronnen met grote prijsschommelingen die voor een belangrijk deel uit andere delen van de wereld komen.

Een verduurzaming van het energiesysteem is ook nodig om de effecten van de klimaatverandering tegen te gaan. Naast milieuwinst levert dit een lagere energierekening op en zorgt het voor nieuwe banen in de bouw en aanverwante sectoren. Voor kennisintensieve Nederlandse bedrijven liggen er grote kansen op de snel groeiende wereldmarkt voor schone technologie.

Daarnaast is er nog een aantal andere belangrijke redenen voor het sluiten van een Energieakkoord:

Consistent energiebeleid

Ondanks de inzet van diverse kabinetten om het Nederlandse energiesysteem te verduurzamen, is het niet gelukt substantiële stappen voorwaarts te zetten.

Het aandeel hernieuwbare energie bedroeg in 2013 slechts 4,5 procent van het totale energieverbruik.

Daarmee bevindt Nederland zich in de staart van het Europese peloton. Een belangrijke oorzaak hiervan is de snelle opvolging van kabinetten sinds het begin van deze eeuw. Het energiebeleid kende daardoor een sterk wisselende invulling. Dit was negatief voor de effectiviteit van het beleid. Juist in de energiesector waar investeringen een lange looptijd hebben, is onzekerheid funest voor het investeringsklimaat. Een consistent energiebeleid is dus broodnodig.

Naleven Europese afspraken

Tegelijkertijd heeft Nederland zich gecommitteerd aan Europese afspraken om het aandeel hernieuwbare energie in 2020 naar 14 procent te verhogen. Daarnaast geldt voor Nederland de Europese Energie-Efficiëntie Richtlijn die tot een energiebesparing van 100 petajoule in 2020 verplicht. Dit komt grofweg overeen met het energieverbruik van 1,5 miljoen huishoudens.

Maatschappelijk draagvlak

Tegen deze achtergrond is zowel in de politiek als de samenleving de conclusie getrokken dat een andere aanpak van de transitie naar een duurzame energievoorziening nodig is om tijdig de doelen te bereiken. Een aanpak waarin alle betrokkenen verantwoordelijkheden nemen: overheden, sociale partners, brancheorganisaties, natuur- en milieuorganisaties en andere stakeholders. Een aanpak ook waarin naast de doelen op het terrein van energie en klimaat oog is voor de economische kansen die een overgang naar een duurzame energievoorziening biedt.

Wat staat er in het Energieakkoord?

Het Energieakkoord bestaat uit twaalf domeinen die ieder een eigen ambitie en aanpak hebben. Voor een uitvoerige beschrijving zie schema achterin deze brochure.

1 Energiebesparing gebouwde omgeving	6 ETS-lobby en internationaal
2 Energie-efficiencyverbetering industrie en agrosector	7 Kolencentrales en CCS
3 Grootschalige hernieuwbare energie-opwekking	8 Mobiliteit en transport
4 Hernieuwbare energie-opwekking decentraal	9 Werk en scholing
5 Energietransportnetwerken	10 Stimulering commercialisering
	11 Financiering
	12 Warmte

Wat merken we van het Energieakkoord?

Iedere inwoner van Nederland, in zijn rol als bewoner, ondernemer en werknemer, maakt gebruik van energie. De energietransitie naar een betrouwbare, betaalbare en schone energievoorziening raakt dus iedereen in meer of mindere mate. In een speciale publieksversie van het Energieakkoord zijn de afspraken per belanghebbende gebundeld. Kijk op www.energieakkoordser.nl voor deze aanklikbare pdf.

Hoe kwam het Energieakkoord tot stand?

Aan de onderhandelingstafels bij de totstandkoming van het Energieakkoord zaten vertegenwoordigers van overheden, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieu-organisaties, andere maatschappelijke organisaties en financiële instellingen. In totaal gingen ruim honderd deelnemers van zevenenveertig organisaties aan diverse tafels in gesprek onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. De uitkomsten van deze overlegtafels vormen de input van het breed gedragen *Energieakkoord voor duurzame groei*.

De onafhankelijke rekenmeesters van het Energie Centrum Nederland (ECN) en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) hadden een belangrijke rol. Zij rekenden de voorgestelde maatregelen door op hun verwachte effecten. Hierdoor ontstond het vertrouwen bij de deelnemende organisaties dat met het pakket van acties en maatregelen de doelen gerealiseerd kunnen worden.

Is het Energieakkoord iets unieks?

Nederland heeft een overlegeconomie waarin de sociale partners, ondernemers- en werknemersorganisaties, sterk betrokken zijn bij het sociaal-economisch beleid. Partijen zijn gewend elkaar aan te spreken op de wijze waarop ze hun taken vervullen. Zo vindt overleg over sociaal-economische kwesties plaats in de Sociaal-Economische Raad, het adviesorgaan van Regering en parlement (zie www.ser.nl).

De wens om de Nederlandse energievoorziening te verduurzamen leeft breed in de politiek en samenleving. De gekozen aanpak was dan ook een logische stap. Het Energieakkoord schept na een jarenlange periode van wisselend beleid de voorwaarden voor de noodzakelijke continuïteit en consistentie. Ook in het parlement is brede steun voor de gekozen aanpak die een langere tijdshorizon vereist dan de gebruikelijke zittingsperiode van kabinet en parlement. Dit is nodig, omdat de doelen niet binnen vier jaar gerealiseerd kunnen worden.

Wat is er gebeurd na ondertekening van het Energieakkoord?

- Alle betrokken organisaties zijn na de ondertekening van het Energieakkoord gestart met de uitvoering van de afspraken. Er zijn nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan en plannen van aanpak opgesteld. De eerste resultaten zijn inmiddels bereikt.
- Conform de afspraak uit het Energieakkoord is in oktober 2013 een commissie opgericht die toezicht houdt op de voortgang van de uitvoering van het akkoord. Deze commissie Borging Energieakkoord is een bijzondere SER-commissie.

Wat is de commissie Borging Energieakkoord?

De SER-commissie Borging Energieakkoord (BEA) monitort de uitvoering van het Energieakkoord. Zij bestaat uit vertegenwoordigers van alle organisaties die het *Energieakkoord voor duurzame groei* hebben ondertekend.

Oud-milieuminister Ed Nijpels is voorzitter.

De BEA komt circa vier maal per jaar in het SER-gebouw bijeen om ervaringen uit te wisselen, de voortgang te bespreken en waar nodig belemmeringen weg te nemen.

Uitgangspunten voor de borging:

- Organisaties zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de aan hen toebedachte onderdelen.
- Organisaties willen gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het succesvol uitvoeren en uitwerken van het akkoord.
- Organisaties richten de afspraken op het borgen van de doelstellingen.

De ondertekenende organisaties willen daarom blijven samenwerken.

Taken commissie

De SER-commissie Borging Energieakkoord voor duurzame groei houdt zich vooral bezig met:

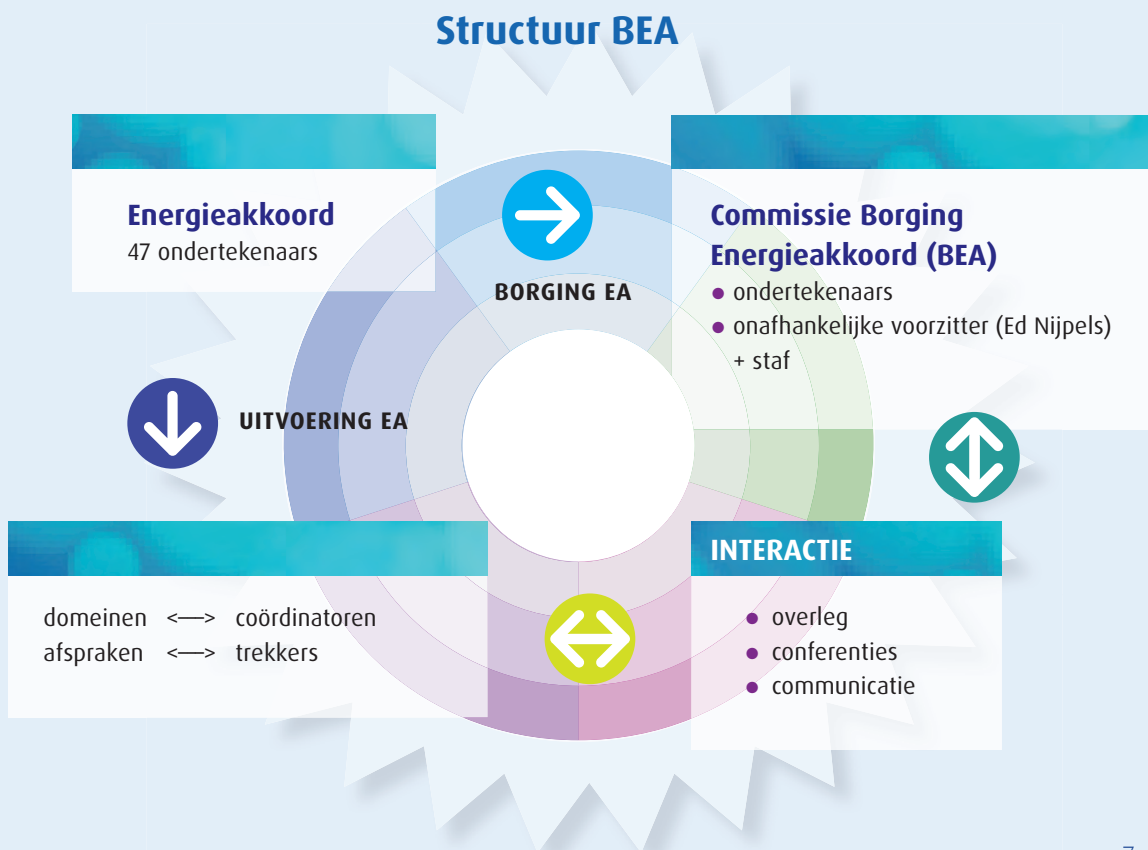
- Bewaken van de voortgang
- Aanjagen wanneer afspraken vertraging oplopen
- Bijsturen wanneer afspraken voor gemaakte doelen tekortschieten
- Ontwikkelen van een toekomstagenda.

Hoe gaat de uitvoering van het akkoord in zijn werk?

Elk domein van het Energieakkoord bestaat uit afspraken (zie voor een overzicht van de domeinen de laatste pagina). Per afspraak is een verantwoordelijke benoemd voor de uitvoering. Deze verantwoordelijke wordt 'trekker' genoemd. De trekker is afkomstig van een van de deelnemende organisaties. Hij of zij organiseert zelf een groep mensen om zich heen om de afspraak te realiseren.

Elk domein heeft een (of twee) coördinator(en), eveneens afkomstig uit een van de deelnemende organisaties. De coördinator houdt zicht op de voortgang van de afspraken binnen het domein. Hij/zij is ook het eerste aanspreekpunt bij problemen.

In de vergadering van de Borgingscommissie wordt in algemene zin de voortgang besproken. Waar het een coördinator niet lukt om eventuele knelpunten zelf op te lossen, kan hij of zij een beroep doen op de BEA-voorzitter en zijn staf. Los hiervan vindt er onder leiding van de BEA-voorzitter met grote regelmaat afstemmingsoverleg plaats met coördinatoren/trekkers. Ook vinden er conferenties plaats om ervaringen uit te wisselen, van elkaar te leren en kennis te verdiepen.

Hoe is de voortgang te volgen?

Transparantie in borging en verantwoording is cruciaal in het werk van de Borgingscommissie. Dit gebeurt door:

- de continue monitoring via het online dashboard Borgingscommissie Energieakkoord Navigator (BEN). De monitoring richt zich op de voortgang van afspraken, de voorgenomen en gerealiseerde resultaten en de (verwachte) effecten (zie: <http://afsprakengestart.energieakkoordser.nl>);
- de jaarlijkse Voortgangsrapportage Energieakkoord van de Borgingscommissie, waarvan de eerste op 20 juni 2014 is verschenen (zie: <http://www.energieakkoordser.nl/publicaties/voortgangsrapportage-2014.aspx>);
- De jaarlijkse analyses en beoordelingen in de Nationale Energieverkenning (NEV) die voor het eerst in het najaar van 2014 is uitgebracht (zie: <http://www.energieakkoordser.nl/doen/voortgangsrapportages.aspx>);
- de evaluatie in 2016 van het Energieakkoord en het functioneren van de Borgingscommissie.

Meer weten?

Meer informatie over de borging van het Energieakkoord is te vinden op de website www.energieakkoordser.nl.

Het Energieakkoord zelf is gratis te downloaden, net als de publiekversie van het akkoord en de eerste voortgangsrapportage uit juni 2014.

Contact

Sociaal-Economische Raad

Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW Den Haag

Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 3499 499
E bea@ser.nl

DOMEIN 1

ENERGIEBESPARING GEBOUWDE OMGEVING

Ambitie

- 2050: energieneutrale gebouwde omgeving
- Tot 2020: jaarlijks 300.000 bestaande woningen minimaal twee labelstappen vooruit.
- vanaf 2020: (bijna) energieneutrale nieuwbouw, forse labelstappen in de huursector.
- levert in 2023 18 tot 53 PJ op

Aanpak

Uitgangspunt is dat huishoudens en bedrijven zelf energie gaan besparen, maar met ondersteuning van overheden en marktpartijen. Het gaat hierbij om een combinatie van voorlichting en bewustwording, ontzorging en financieringsondersteuning.

DOMEIN 2

ENERGIEEFFICIENCYVERBETERING INDUSTRIE EN AGROSECTOR

Ambitie

- Het bedrijfsleven heeft de ambitie in internationaal verband leidend te zijn op het terrein van energie-efficiency.
- levert in 2023 18 tot 34 PJ op

Aanpak

Uitgangspunt bij de gekozen maatregelen is dat bedrijven zelf verantwoordelijkheid nemen voor energiebesparing. Rijk, provincies en gemeenten zullen bedrijven hierbij actief ondersteunen.

DOMEIN 3

GROOTSCHALIGE HERNIEUWBARE ENERGIEOPWEKKING

Ambitie

Realisatie van 14 procent hernieuwbare energieopwekking in 2020 en 16 procent in 2023.

Aanpak

Organisaties zetten zich intensief in voor:

- uitbreiding van windenergie op land en op zee;
- kostenreductie van wind op zee;
- een verantwoorde inzet van biomassa;
- opschaling van andere vormen van hernieuwbare energie als geothermie.

DOMEIN 4

HERNIEUWBARE ENERGIEOPWEKKING DECENTRAAL

Ambitie

In 2020 voorzien minimaal 1 miljoen huishoudens en/of mkb-bedrijven voor een substantieel deel via hernieuwbare energie in hun elektriciteitsvraag. Dit leidt in 2020 tot een totaal opwekvermogen van circa 40 PJ.

Aanpak

Gemeenten, provincies en de rijksoverheid ondersteunen lokale en regionale initiatieven. Ook energieleveranciers en netbeheerders leveren een bijdrage, onder meer met open data. Verder is er aandacht voor sociale en technologische innovatie, aanpassingen in de wet- en regelgeving en economische vernieuwing.

DOMEIN 5

ENERGIETRANSPORTNETWERKEN

Ambitie

De transport- en distributienetwerken worden aangepast aan een groeiend aandeel hernieuwbare energie in het energiesysteem.

Aanpak

Het Actieplan voor de Duurzame Energievoorziening van Netbeheer Nederland uit 2013 schetst de noodzakelijke aanpassingen in de energie-infrastructuur. Belangrijk onderdeel is de netaansluiting op zee voor de grootschalige bouw van windparken.

DOMEIN 6

ETS-LOBBY EN INTERNATIONAAL

Ambitie

- Een structurele versterking van het Europese systeem van emissiehandel (ETS)* per 1 januari 2021. Dit moet tot hogere CO₂-prijzen leiden.
- Compensatie van internationaal opererende energie-intensieve bedrijven t/m 2020.
- levert in 2050 80 tot 95% reductie van uitstoot broeikasgassen op t.o.v. 1990

Aanpak

Op basis van een pakket om het ETS-systeem te verbeteren voeren het Rijk, bedrijfsleven en natuur- en milieuorganisaties een gezamenlijke lobby in Europa.

*Het Europese emissiehandelssysteem (ETS) is de handel in emissierechten. Emissierechten geven landen of bedrijven het recht om bepaalde broeikassen of andere schadelijke gassen uit te stoten. Emissiehandel is de handel in emissieruimte. De emissieruimte geeft aan hoeveel een land of bedrijf van een bepaald gas mag uitstoten (emitteren).

DOMEIN 7

KOLENCENTRALES EN CCS

Ambitie

- Geleidelijke uitschakeling van de vijf kolencentrales uit de jaren tachtig.
- Langetermijnvisie op de positie van CO₂-opslag (CCS) in de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Aanpak

- Aanscherping van rendementseisen voor kolencentrales.
- De rijksoverheid stelt een CCS-visie op en organiseert hierover een consultatieronde.

DOMEIN 8

MOBILITEIT EN TRANSPORT

Ambitie

- Energiebesparing van 15 à 20 PJ in 2020.
- In 2030 mag de sector maximaal 25 Mton CO₂ uitstoten.
- Het CO₂-reductiedoel voor 2050 is 60 procent ten opzichte van 1990.

Aanpak

De agenda bevat perspectieven voor de lange termijn (groene groei) en maatregelen voor de korte termijn. Deze laatste richten zich op aanpassingen in technologie, gedrag, logistiek en de laadinfrastructuur.

DOMEIN 9

WERK EN SCHOLING

Ambitie

Extra werkgelegenheid in de periode 2014-2020 van gemiddeld ten minste 15.000 voltijdbanen (oftewel in de gehele periode 90.000 arbeidsjaren extra), voor een belangrijk deel in de eerstkomende jaren te creëren.

Aanpak

De organisaties zetten zich in voor passende opleidings- en werk-naar-werk-faciliteiten. Voor jongeren moeten aantrekkelijke opleidingen beschikbaar komen die voor 'groene' banen opleiden. Om- en bijscholing (green skills) moet werkzoekenden voorbereiden op nieuwe banen in 'groene' groeisectoren.

DOMEIN 10

STIMULERING COMMERCIALISERING

Ambitie

- Een top 10-positie in op de mondiale CleanTech-ranking in 2030.
- Een verviervoudiging van de economische waarde van de schone energietechnologieketen in 2020 ten opzicht van 2010.

Aanpak

In het najaar van 2013 is een plan van aanpak uitgewerkt, gericht op zes elementen uit het Energieakkoord:

- financiering;
- nationale marktontwikkeling;
- internationale marktontwikkeling;
- inrichting van wet- en regelgeving;
- aansluiting van het mkb;
- voldoende vakmensen.

DOMEIN 11

FINANCIERING

Ambitie

Wegnemen van financieringsproblemen. Voor banken, pensioenfondsen en verzekeraars wordt het aantrekkelijker om te investeren in energiebesparing en hernieuwbare energie.

Aanpak

- Oprichting van een Expertisecentrum Financiering Duurzame Energieprojecten. Doel is samenbrengen van technische, financiële en organisatorische expertise die financiering van kleinschalige duurzame energieprojecten mogelijk maakt.
- Voorstel om de financiering van grootschalige duurzame energieprojecten te vergemakkelijken. De financiering van de windparken op zee staat hierbij centraal.

DOMEIN 12

WARMTE

Ambitie

- Een betere benutting van:
- besparingsmogelijkheden van de warmtebehoefte;
 - de mogelijkheden van hernieuwbare energie (inclusief restwarmte).

Aanpak

De *Warmtevisie 2014* van het Rijk schetst de contouren van de verdere verduurzaming van de warmtevoorziening. Dit biedt aanknopingspunten om in het verlengde van het Energieakkoord tot nadere afspraken te komen.

De partijen die het Energieakkoord met elkaar sloten

